

1848-1849 FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

KÉSZÍTETTE :CSABA ATTILA

1848–49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

- **MAGYARORSZÁG ÚJKORI TÖRTÉNETÉNEK EGYIK MEGHATÁROZÓ ESEMÉNYE, A MODERN NEMZETI IDENTITÁS EGYIK ALAPKÖVÉVÉ VÁLT, MIVEL EGYSZERRE TÖREKEDETT AZ EGYÉNI SZABADSÁGJOGOK KIVÍVÁSÁRA ÉS A NEMZETI ÖNRENDELKEZÉS MEGTEREMTÉSÉRE. TÁRSADALMI REFORMJAIVAL A POLGÁRI ÁTALAKULÁS MEGINDÍTÓJA, ÖNVÉDELMI HARCÁVAL A NEMZETI MITOLÓGIA RÉSZÉVÉ VÁLT. SZERVES RÉSZE VOLT AZ 1848-AS EURÓPAI FORRADALMI HULLÁMNAK, AZOK KÖZÜL VISZONT LÉNYEGÉBEN EGYEDÜL JUTOTT EL SIKERES KATONAI ELLENÁLLÁSIG. EREDMÉNYESSÉGÉT MI SEM BIZONYÍTJA JOBBAN, MINT HOGY A HABSBERG-HÁZ CSAK AZ OROSZ BIRODALOM KATONAI BEAVATKOZÁSÁVAL TUDOTT GYŐZEDELMESKEDNI. AZ 1848–49-ES SZABADSÁGHARC A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETÉNEK MAGYARORSZÁGON TALÁN LEGISMERTEBB HÁBORÚS KONFLIKTUSA.**

HARCOLÓ FELEK

Magyarország

Legyel Légiók

Bécsi és Német Légők

Olasz Légiók

Székelyek

Habsburg Birodalom

délvidéki szerbek

Orosz Birodalom

szerbia

Finn Nagyhercegség

Felvidéki szlovákok

Horvátország

Cseh (önkétések)

Habsburg-párti magyarok

erdélyi románok

A Galíciai Ukrán Nemzeti Tanács önkéntesei

HADERŐ

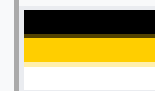
Honvédség:

Kb. 150 000 fő,
464 táborig és 393
vállaló **Hermann**
hadtörténete A
kimutatás a **nyári**
hadjárat előtti
létszámot tükrözi: a
honvédsereg ekkor
érte el maximumát.

Habsburg
csapatok:

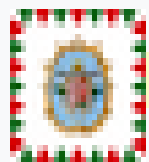
Kb. 165 000 fő
770 löveg^[1]

Orosz
intervenció:

193 000 fő
584 löveg

VESZTESÉGEK

Honvédség:

kb. 24 000 fő

Habsburg

Birodalom:

12 000 fő (?^[2])

Orosz

Birodalom:

13 554 fő

Nemzetiségi

csapatok:

több tízezer (?^[3])

ELŐZMÉNYEK

- **MAGYARORSZÁG A TÖRÖK KIŰZÉSE ÉS A RÁKÓCZI-SZABADSÁGHARC ELBUKÁSA UTÁN ERŐSEN KORLÁTOZOTT, MÉGIS MEGLÉVŐ ÖNÁLLÓSÁGOT ÉLVEZVE VOLT RÉSZE A HABSURG BIRODALOMNAK. AZ 1723-BAN ELFOGADOTT PRAGMATICA SANCTIO TÖRVÉNYESEN IS RENDEZTE A HABSURG URALKODÓ ÉS A MAGYARORSZÁGI RENDEK VISZONYÁT. AZ EGYETLEN KOMOLYABB TOVÁBBI ELŐRELÉPÉST EZEN A TERÜLETEN 1848-IG AZ 1791. ÉVI X. TÖRVÉNYCIKKI⁵¹ JELENTETTE, AMELY BIZTOSÍTOTTA AZ ORSZÁG JOGI FÜGGETLENSÉGÉT A BIRODALOM TÖBBI TAGÁLLAMÁVAL SZEMBEN.**

1848 MÁRCIUS 15

A bécsi forradalom hírére a pesti fiatalok a cselekvés útjára léptek. Reggel a Pilvax kávéházból indultak el történelmi útjukra.

- Először az egyetemeket járták végig.
- Lefoglalták a Landerer és Heckenast nyomdájának egyik gépét, és kinyomtatták a Nemzeti dalt és a tizenkét pontot.
- A Nemzeti Múzeum előtt nagygyűlést tartottak.
- A pesti városháza elé vonultak és a városi tanáccsal elfogadtatták a tizenkét pontot. Így a petíció mint Pest város követelése mehetett Pozsonyba.
- Megalakult a Közbátorsági Bizottmány. Elnöke Irányi Dániel lett.
- A tömeg Budára vonult, hogy a Helytartótanács engedje szabadon a sajtóvétség miatt fogva tartott Táncsics Mihályt, és engedélyezze a Nemzetőrség szervezését.
- A tömeghez ekkor már csatlakozott Nyáry Pál, Klauzál Gábor és a liberális nemesség más képviselői.
- Táncsicsot lelkes diadalmenet kísérte Pestre.
- Este a Nemzeti Színház díszelőadást tartott.

12 PONT TÖRTÉNETE

A PÁRIZSI FORRADALOM HÍRÉRE KOSSUTH LAJOS MÁRCIUS 3-ÁN FELIRATI JAVASLATOT TERJESZTETT AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELÉ. EZT AZ ALSÓTÁBLA AZONNAL ELFOGADTA, DE A FŐRENDI TÁBLA ELLENÁLLÁSKÉPP NEM IS TÁRGYALT RÓLA. EBBEN AZ ALKOTMÁNYOS ÁTALAKULÁST, ÉRDEKEGYESÍTÉST ÉS BELSŐ REFORMOT JELÖLTE KI CÉLUL A KORÁBBI SÉRELMI TAKTIKA HELYETT. MÁRCIUS 4-ÉN AZ ELLENZÉKI KÖR IS MEGVITATTA A FELIRATI JAVASLATOT. A FELIRATI JAVASLAT ALKOTMÁNYOSSÁGRA ÉS NEMZETI KORMÁNYRA VONATKOZÓ RÉSZEIVEL EGYETÉRTETTEK, DE HIÁNYOLTÁK BELŐLE A SAJTÓSZABADSÁG, AZ ÉVENKÉNTI ORSZÁGGYŰLÉS ÉS MÁS INTÉZMÉNYEK TÉTELES MEGNEVEZÉSÉT. MÁRCIUS 9-ÉN, MIUTÁN IRÁNYI DÁNIEL VISSZATÉRT POZSONYBÓL, AHOL KOSSUTH-AL TÁRGYALT AZ ELLENZÉKI MOZGALOM HELYZETÉRŐL, A KÖR ÜLÉSÉN ELHATÁROZTÁK, HOGY EGY ORSZÁGOS PETÍCIÓS MOZGALOMMAL PRÓBÁLJÁK MEG GYORSÍTANI AZ ORSZÁGGYŰLÉS MUNKÁJÁT.

Mit kíván a magyar nemzet

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselőlet egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék tőlünk.
11. A' politikai statusfoglyok szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

1848. MÁRCIUS 17.

➤ A BATTYÁNY-KORMÁNY TAGJAI:

➤ BATTYÁNY LAJOS MINISZTERELNÖK

➤ SZÉCHENYI ISTVÁN (KÖZMUNKA ÉS KÖZLEKEDÉSÜGY)

➤ EÖTVÖS JÓZSEF (VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGY)

➤ SZEMERE BERTALAN (BELÜGY)

➤ KLAUZÁL GÁBOR (FÖLDMŰVELÉS, IPAR ÉS KERESKEDELEM)

➤ KOSSUTH LAJOS (PÉNZÜGY)

➤ DEÁK FERENC (IGAZSÁGÜGY)

➤ MÉSZÁROS LÁZÁR (HADÜGY)

➤ ESTERHÁZY PÁL (A KIRÁLY SZEMÉLYE KÖRÜLI)

- **AZ URALKODÓ NÁDORI HATALOMMAL RUHÁZTA FEL ISTVÁN FŐHERCEGET, AKI A KIRÁLY SZÓBELI BELEEGYZÉSÉVEL BATTYÁNY LAJOST NEVEZTE KI MAGYARORSZÁG ELSŐ FELELŐS MINISZTERELNÖKÉVÉ.**

ARAD OSTROMA

- **1848 OKTÓBERÉTŐL 1849. JÚLIUS 1-JÉIG**
- **OSTROMZÁR 1848-1849**
- **A VÉGLEGES SZAKÍTÁS AZ URALKODÓ OKTÓBER 3-I MANIFESZTUMA UTÁN KÖVETKEZETT BE, ÉS BERGER OKTÓBER 7-TŐL LÖVETNI KEZDTE ARADOT, AMIT KÉSŐBB RENDSZERESEN MEGISMÉTTELT. ENNEK KÖSZÖNHETŐEN ARAD VÁROSA ÓRIÁSI KÁROKAT SZENVEDETT, ÉS LASSAN ROMHALMAZZÁ VÁLT. A VÉDŐSereg létszáma ekkor elérte az 1350 főt és 66 löveget, míg az ostromsereg 7-8000 fő között ingadozott (noha ebből sok volt a nemzetőr és az újonc), 20-30 táborig és növekvő számú ostromlőveggel. Ez az erő mennyiségileg és minőségileg is csak a vár körülzárását tette lehetővé, de azt sem túl sok sikerrel: a Temesvári helyőrség többször is feltörte az ostromzárát. A várat záró magyar csapatok rendre alulmaradtak a császáriakkal szemben (1848. november 13-17., december 14-25. és 1849. február 6-9.), a legsúlyosabb, februári összecsapásban a magyarok 400 embert és 10 ostromlőveget veszítettek. Ezzel szemben csak annyit tudtak felmutatni, hogy a városból nem sikerült őket kiszorítani.**
- **1848 őszen és telén a Temesvári és Aradi helyőrségek sikeresen működtek együtt a Szerb felkelőkkel egészen 1849 januárjáig, amikor a magyar csapatok kiűrtették a Marostól délre fekvő területeket. Ezt követően a császári csapatok szilárdan kezükben tartották a területet, egészen március közepéig. A hadi helyzet azonban áprilisban alapvetően megváltozott. Bem József kiszorította Puchner Antalt Erdélyből, és seregével a Bánság felé indult. A Temesvári helyőrség segítségére sem lehetett számítani, hiszen a Christian Leiningen vezette csapatokat majdnem bekerítette Vécsey Károly V. hadteste és a Bem vezette Erdélyi hadtest.**

- **OSTROMZÁR 1849 TŐL**
- **A SIKERTELEN ZÁROLÁS SORÁN GYORSAN VÁLTOGATTÁK EGYMÁST A MAGYAR PARANCSNOKOK: ELŐSZÖR MÁRIÁSSY JÁNOS ŐRNAGY, MAJD GAÁL MIKLÓS EZREDES VOLT AZ OSTROMSEREG VEZETŐJE, MAJD EGY KIS IDEIG KISS PÁL EZREDES, 1849 ÁPRILISÁTÓL PEDIG VÉCSEY KÁROLY VEZÉRŐRNAGY. AZ OSTROMBAN RÉSZT VETT EGY LENGYEL LÉGIÓ IS.**

PARANCSNOKOK

Máriássy János
Gyulai Gaál Miklós
Kiss Pál
Vécsey Károly

Johann Berger

SEGESVÁRI CSATA

- **ELŐZMÉNYEK**
- **A SZABADSÁGHARC MÁSODIK ÉVÉBEN, KÜLÖNÖSEN A MÁJUSI INTERVENCIÓ UTÁN A MAGYAR CSAPATOK SORRA VERESÉGET SZENVEDTEK AZ OSZTRÁK ÉS OROSZ CSAPATOKTÓL. ÍGY VOLT ERDÉLYBEN IS, BÁR A MAGYAR VÉDELEM ESÉLYEI ITT VOLTAK A LEGJOBBAK. A HELYZETET ROSSZABBÍTOTTA, HOGY BEM TAPASZTALTABB CSAPATAI A TEMESKÖZBEN ÉS GYULAFEHÉRVÁR KÖRNYÉKÉN TARTÓZKODTAK, ÉS A RENDELKEZÉSÉRE ÁLLÓ ALAKULATOK KÉTHARMADA ÚJONG VOLT.**
- **MIUTÁN BEM JÚLIUS 28-ÁN VISSZATÉRT ERDÉLYBE MOLDOVAI HADJÁRATA UTÁN, LÜDERS ÉS GRONTENHJELM TÁBORNOKOK EGYESÍTENI KÍVÁNTÁK ERŐIKET. BEM EZT LÁTVÁN MEGPRÓBÁLTA EGYESÍTENI A MAGYAR CSAPATOKAT, ÉS AZONNAL FUTÁRT KÜLDÖTT A GYULAFEHÉRVÁRON ÁLLOMÁSOZÓ ALAKULATHOZ, MEGÜZENVE STEIN EZREDESNEK, HOGY INDULJON EL SZESEN FELÉ. KAZINCZY LAJOS EZREDEST ARRÁ UTASÍTOTTA, HOGY INDULJON KOLOZSVÁR FELÉ. SZINTÉN MAGA MELLÉ RENDELTE A DOBAY JÓZSEF EZREDES ÁLTAL VEZETETT SZÉKELYFÖLDI HADERŐT, KEMÉNY FARKASNAK PEDIG MEGPARANCSOLTA, HOGY SIESSEN MAROSVÁSÁRHELYRE, ÉS PRÓBÁLJA MEG FELTARTANI MAGNUS JOHANN VON GROTHENHJELM CSAPATÁT.**

A CSATA

- **BEM JÚLIUS 1-ÉN ÉRKEZETT SEGESVÁRRRA MINTEGY 6000 FŐS SEREGÉVEL ÉS 12 ÁGYÚVAL. ITT TALÁLKOZOTT ALEKSZANDR NYIKOLAJEVICS LÜDERS KÖRÜLBELÜL 12 000 FŐS SEREGÉVEL ÉS 30 ÁGYÚJÁVAL. A CSATA ÁGYÚZÁSSAL KEZDŐDÖTT DÉLELŐTT 12 ÓRA UTÁN, AMIKOR IS BEM LELŐTTE GRIGORIJ JAKOVLEVICS SZKARJATYIN TÁBORNOKOT. A MAGYAROK ELEINTE FÖLÉNYBEN VOLTAK AZ OSZTRÁK ÉS OROSZ CSAPATOKKAL SZEMBEN. BEM ÉS CSAPATAI A SÁROSPATAK ÉS AZ ÖRDÖGPATAK KÖZÖTTI TERÜLETEN ÁLLTAK FEL — A BALSZÁRNY AZ ÖRDÖGERDŐBEN, A TŰZÉRSÉG PEDIG A CENTRUMBAN.**
- **LÜDERS MAROSVÁSÁRHELYEN ÁLLOMÁSOZOTT, ÍGY IVIN VETTE FEL A HARCOT BEMMEL. MIVEL IVIN FELADATA AZ ÁLLÁS VÉDELME VOLT, A MAGYAROK AKADÁLY NÉLKÜL FEL TUDTAK FEJLŐDNI. BEM UTASÍTOTTA BALSZÁRNYÁNAK ÖT GYALOGSZÁZADÁT, HOGY TÁMADJÁK MEG AZ OROSZOKAT. A HONVÉDEK MEGINGATTÁK ŐKET, DE AZ OROSZ ERŐSÍTÉS HAMAR MEGÉRKEZETT, ÉS A MAGYAROK KÉNYTELENEK VOLTAK AZ ÖRDÖGPATAK VÖLGYÉBE HÁTRÁLNI.**

- **BEM DÉLUTÁN KETTŐKOR A BALSZÁRNYON LÉVŐ KÉT GYALOGSZÁZADÁT A SEGESVÁR MELLETTI ERDŐBE IRÁNYÍTOTTA. ITT SZEMBETALÁLKOZTAK A LIPSZKIJ EZREDES VEZETTE OROSZOKKAL, AKIK SEGÍTSÉGET KÉRTEK IVINTŐL. LÜDERS, MIUTÁN MEGHALLOTTA, HOGY A MAGYAROK AZ ERDŐBEN ÖSSZPONTOSULTAK, ELHAGYTA MAROSVÁSÁRHELYT ÉS LIPSZKIJ SEGÍTSÉGÉRE SIETETT.**
- **BEM ABBAN A HITBEN, HOGY AZ OROSZOKNAK NINCS TÖBB CSAPATUK SEGESVÁRNÁL, CSAPATÁNAK JOBBSZÁRNYÁT A BALSZÁRNY SEGÍTSÉGÉRE KÜLDTE. LÜDERS ÉRTESÜLT BEM TERVÉRŐL ÉS Ő IS MEGPRÓBÁLTA MEGERŐSÍTENI AZ OROSZ CSAPATOK BALSZÁRNYÁT. DÉLUTÁN NÉGY ÓRA KÖRÜL LÜDERS KOZÁKOKBÓL ÁLLÓ DZSIDÁSSZÁZADÁT A MAGYAR JOBBSZÁRNY ELLEN KÜLDTE, AMINEK KÖVETKEZMÉNYE AZ LETT, HOGY A GYALOGSZÁZAD ELFUTOTT, ÉS BEM ELVESZTETTE KÉT LŐSZERSZEKERÉT IS. EKÖZBEN A MAGYAR CSAPATOK BALSZÁRNYA TÁMADÁST INDÍTOTT AZ OROSZOK JOBBSZÁRNYA ELLEN. AZ OROSZOK AZONBAN SOKKAL ERŐSEBBEK VOLTAK, ÉS KISZORÍTOTTÁK A MAGYAROKAT, AKIK FEJVESZTVE MENEKÜLTEK.**

- **LÜDERS ELKEZDTE TÁMADNI A MAGYAR JOBBSZÁRNYAT IS. A ROHAM OLYAN GYORS VOLT, HOGY A MAGYAR HUSZÁROK NEM TUDTAK IDŐBEN FELKÉSZÜLNI, ÉS A DZSIDÁSOK VISSZASZORÍTOTTÁK ŐKET A FALUBA. EZ FELBOMLASZTOTTA A MAGYAR CSAPATOK HARCRENDJÉT, MAGÁNAK BEMNEK IS MENEKÜLNIIE KELLETT. A MENEKÜLŐKET A KOZÁKOK ÜLDÖZŐBE VETTÉK; FELTEHETŐLEG E KÖZBEN ESETT EL PETŐFI SÁNDOR IS. BEM EGY MOCSÁR MELLETT REJTŐZKÖDVE MENEKÜLT MEG.**

PARANCSNOKOK

Bem József altábornagy

6000 fő

Eduard Clam-Gallas

Alekszandr Nyikolajevics Lüders (tábornok)

Avram lancu (felkelővezér)

12 000 fő

FORRÁSOK

[ARAD OSTROMA – WIKIPÉDIA \(WIKIPEDIA.ORG\)](#)

[SEGESVÁRI CSATA – WIKIPÉDIA \(WIKIPEDIA.ORG\)](#)

[1848–49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC – WIKIPÉDIA \(WIKIPEDIA.ORG\)](#)

**KÖSZÖNÖM HOGY MEG
NÉZTECTÉK)**

MADE IN CHINA

